

L.A. BILL No. XVI OF 2022.

A BILL

**FURTHER TO AMEND THE MAHARASHTRA ZILLA PARISHADS
AND PANCHAYAT SAMITIS ACT, 1961.**

५

सन २०२२ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक १६.

महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समित्या अधिनियम, १९६१ यात
आणखी सुधारणा करण्यासाठी विधेयक.

ज्याअर्थी, राज्य विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांचे अधिवेशन चालू नव्हते ;

१९६२ चा आणि ज्याअर्थी, यात यापुढे दिलेल्या प्रयोजनांकरिता, महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी, महाराष्ट्र जिल्हा परिषद महा. ५.१० व पंचायत समित्या अधिनियम, १९६१ यात आणखी सुधारणा करण्यासाठी तात्काळ कार्यगाही करणे जीमुळे आवश्यक व्हावे अशी परिस्थिती अस्तित्वात असल्याबद्दल त्यांची खात्री पटली होती ; आणि, म्हणून, त्यांनी

दिनांक १४ जुलै २०२२, रोजी महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समित्या (सुधारणा) अध्यादेश, २०२२, हा २०२२ चा
प्रख्यापित केला होता ;
महा.
अध्या. ३.

आणि ज्याअर्थी, उक्त अध्यादेशाचे राज्य विधानमंडळाच्या अधिनियमात रूपांतर करणे इष्ट आहे ;
त्याअर्थी, भारतीय गणराज्याच्या त्र्याहत्तराव्या वर्षी, याद्वारे, पुढील अधिनियम करण्यात येत आहे :-

संक्षिप्त नाव व १. (१) या अधिनियमास, महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समित्या (सुधारणा) अधिनियम, २०२२, ५
प्रारंभ. असे म्हणावे.

(२) तो, दिनांक १४ जुलै २०२२ रोजी अंमलात आला असल्याचे मानण्यात येईल.

सन १९६२ चा २. महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समित्या अधिनियम, १९६१ (यात यापुढे ज्याचा निर्देश, “मुख्य १९६२ चा
महाराष्ट्र अधिनियम अधिनियम” असा केला आहे) याच्या कलम ४३ मधील, पोट-कलम (१) मध्ये, पुढील परंतुके जादा दाखल महा. ५.
क्रमांक ५ याच्या करण्यात येतील :—
कलम ४३ ची १०

सुधारणा. “परंतु, महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समित्या (सुधारणा) अधिनियम, २०२२ याच्या प्रारंभाच्या २०२२ चा
दिनांकास पदावर असलेल्या अध्यक्ष किंवा उपाध्यक्ष यांचा पदावधी, राज्य शासनाकडून, शासकीय राजपत्रात महा. .
प्रसिद्ध केलेल्या आदेशाद्वारे, तीन महिन्यांपर्यंत वाढविता येईल :

परंतु आणखी असे की, वरील परंतुकामध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, अध्यक्षाचा किंवा
उपाध्यक्षाचा पदावधी, कलम १० मध्ये तरतूद केल्याप्रमाणे निवडून आलेल्या सदस्यांच्या पदावधीबरोबर १५
समाप्त होईल.”.

अडचणी दूर ३. (१) जर या अधिनियमाद्वारे सुधारणा केलेल्या, मुख्य अधिनियमाच्या तरतुदी अंमलात आणताना
करण्याचा कोणतीही अडचण उद्भवल्यास, राज्य शासनास, प्रसंगानुरूप उद्भवेल त्याप्रमाणे, ती अडचण दूर करण्याच्या
अधिकार. प्रयोजनांसाठी, त्याला आवश्यक किंवा इष्ट वाटेल अशी, या अधिनियमाद्वारे सुधारणा केलेल्या, मुख्य
अधिनियमाच्या तरतुदीशी विसंगत नसलेली कोणतीही गोष्ट, शासकीय राजपत्रात प्रसिद्ध केलेल्या आदेशाद्वारे, २०
करता येईल :

परंतु, या अधिनियमाच्या प्रारंभाच्या दिनांकापासून दोन वर्षांचा कालावधी समाप्त झाल्यानंतर, असा
कोणताही आदेश काढण्यात येणार नाही.

(२) या कलमान्वये काढलेला प्रत्येक आदेश, तो काढल्यानंतर, शक्य तितक्या लवकर, राज्य
विधानमंडळाच्या प्रत्येक सभागृहासमोर मांडण्यात येईल.

२०२२ चा ४. (१) महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समित्या (सुधारणा) अध्यादेश, २०२२ हा, याद्वारे, निरसित सन २०२२ चा
महा. महाराष्ट्र अध्यादेश
अध्या. ३. करण्यात येत आहे.

- (२) अशाप्रकारे निरसन झाले असले तरीही, उक्त अध्यादेशाद्वारे सुधारणा करण्यात आलेल्या मुख्य निरसन व
अधिनियमाच्या संबंधित तरतुदीन्वये करण्यात आलेली कोणतीही कृती किंवा कोणतीही कार्यवाही (काढण्यात व्यावृत्ती.
५ आलेली कोणतीही अधिसूचना किंवा दिलेला आदेश यांसह) ही, या अधिनियमाद्वारे सुधारणा करण्यात आलेल्या
मुख्य अधिनियमाच्या संबंधित तरतुदीन्वये करण्यात आलेली कोणतीही कृती, कार्यवाही किंवा, यथास्थिति,
काढण्यात आलेली अधिसूचना किंवा दिलेला आदेश असल्याचे मानण्यात येईल.

उद्देश व कारणे यांचे निवेदन.

अध्यक्षाचा व उपाध्यक्षाचा पदावधी, अडीच वर्षांचा असेल अशी तरतूद, महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समित्या अधिनियम, १९६१ (१९६२ चा महा. ५) याच्या कलम ४३ मध्ये आहे. उक्त अधिनियमाच्या कलम ६५ मध्ये अशी तरतूद आहे की, उक्त अधिनियमामध्ये अन्यथा तरतूद केली असेल त्या खेरीज, कलम ४३ च्या तरतुदी, योग्य त्या फेरफारांसह, पंचायत समितीचे सभापती व उप सभापती यांच्या पदावधीच्या संबंधात लागू असतील.

२. राज्यातील काही जिल्ह्यांमधील जिल्हा परिषदांचे विद्यमान अध्यक्ष व उपाध्यक्ष आणि पंचायत समित्यांचे विद्यमान सभापती व उप सभापती यांचा पदावधी संपणार होता. जिल्हा परिषदांच्या व पंचायत समित्यांच्या उक्त पीठासीन प्राधिकाऱ्यांच्या पदांच्या निवडणुका, आरक्षण प्रक्रियेची अंमलबजावणी करून, पार पाडण्याची आवश्यकता होती. राज्यात, आरक्षण धोरणाची प्रभावीपणे अंमलबजावणी करण्यासाठी आणि जिल्हा परिषदांच्या व पंचायत समित्यांच्या आणि त्यांच्या प्रशासनाच्या हिताच्या दृष्टीने, राज्य शासनास, जिल्हा परिषदांच्या व पंचायत समित्यांच्या, पीठासीन प्राधिकाऱ्यांचा उक्त वाढविलेला पदावधी, उक्त अधिनियमाच्या कलम १० मध्ये तरतूद केल्याप्रमाणे, निवडून आलेल्या सदस्यांच्या पदावधीबरोबर समाप्त होईल या तरतुदीस अधीन राहून, उक्त पीठासीन प्राधिकाऱ्यांचा पदावधी, तीन महिन्यांपर्यंत वाढविता येईल, अशी तरतूद तात्काळ करणे आवश्यक वाटले.

३. राज्य विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांचे अधिवेशन चालू नव्हते आणि उपरोक्त प्रयोजनांसाठी महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी, महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समित्या अधिनियम, १९६१ यात आणखी सुधारणा करण्यासाठी तात्काळ कार्यवाही करणे जीमुळे आवश्यक व्हावे अशी परिस्थिती असल्याबद्दल त्यांची खात्री पटली होती, आणि, म्हणून, महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी दिनांक १४ जुलै २०२२ रोजी महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समित्या (सुधारणा) अध्यादेश, २०२२ (२०२२ चा महा. अध्या. ३) हा प्रख्यापित केला होता.

४. उक्त अध्यादेशाचे राज्य विधानमंडळाच्या अधिनियमात रूपांतर करणे हा या विधेयकाचा हेतू आहे.

मुंबई,

दिनांक १२ ऑगस्ट २०२२.

एकनाथ संभाजी शिंदे,

मुख्यमंत्री.

वैधानिक अधिकार सोपविण्यासंबंधीचे ज्ञापन

या विधेयकात वैधानिक अधिकार सोपविण्यासंबंधीचे पुढील प्रस्ताव अंतर्भूत आहेत :—

खंड २.— महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समित्या अधिनियम, १९६१ याच्या कलम ४३ मध्ये परंतुके समाविष्ट करणाऱ्या या खंडान्वये, आदेशाद्वारे, पदावर असलेल्या अध्यक्ष किंवा उपाध्यक्ष यांचा पदावधी तीन महिन्यांपर्यंत वाढविता येईल, असा अधिकार राज्य शासनाकडे घेण्यात आला आहे.

खंड ३.— या खंडान्वये, या अधिनियमाच्या तरतुदी अंमलात आणतांना, कोणतीही अडचण उद्भवल्यास, ती अडचण शासकीय राजपत्रात प्रसिद्ध केलेल्या आदेशाद्वारे, दूर करण्याचा अधिकार, राज्य शासनाकडे घेण्यात आला आहे.

२. वैधानिक अधिकार सोपविण्यासंबंधीचे वर उल्लेखिलेले प्रस्ताव सामान्य स्वरूपाचे आहेत.

सन २०२२ चे वि.स. विधेयक क्रमांक १६—महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समित्या
(सुधारणा) विधेयक, २०२२ याचे परिशिष्ट

(महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समिती अधिनियम, १९६१ यातील उतारे.)

(सन १९६२ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ५)

१. ते ४२.	**	**	**
४३. (१) अध्यक्ष व उपाध्यक्ष यांचा पदावधी अडीच वर्षांचा असेल.			
(२)	**	**	**
४४. ते २९०.	**	**	**

अनुसूची. ** ** **

अध्यक्ष आणि
उपाध्यक्ष यांचा
पदावधी.

[सन २०२२ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक १६.]

[महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समित्या
अधिनियम, १९६१ यात आणखी सुधारणा
करण्यासाठी विधेयक.]

[श्री. एकनाथ संभाजी शिंदे,
मुख्यमंत्री.]

राजेन्द्र भागवत,
प्रधान सचिव,
महाराष्ट्र विधानसभा.